

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

27 лютого 2019 р.

Київ

№ 128-р

Про визнання підтримки суб'єктів господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону

Розглянувши повідомлення про нову державну допомогу, надіслане Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) (вх. № 913-ПДД від 08.11.2018), подане на виконання статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за формою, що передбачена додатком 1 до Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631, та подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги від 25.02.2019 № 500-01/774-п,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) було надано повідомлення про нову державну допомогу від 06.11.2018 № 063/06-227 (вх. № 913-ПДД від 08.11.2018) (далі – Повідомлення).
- (2) Листом від 22.11.2018 № 500-29/05-15545 Повідомлення було залишено без руху та запитано додаткову інформацію.
- (3) З метою усунення недоліків та надання додаткової інформації Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської МР до Комітету надіслано лист від 26.12.2018 № 063-12080 (вх. № 5-01/15733 від 27.12.2018).
- (4) Листом від 18.02.2019 № 063-1164 (вх. № 5-01/2111 від 19.02.2019) Департаментом надіслано додаткову інформацію (далі – лист про додаткову інформацію).

- (5) Листом від 25.02.2019 № 063-1378 (вх. № 5-01/2396 від 26.02.2019) Департаментом надіслано додаткову інформацію (далі – лист про додаткову інформацію 2).

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (6) Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (01004, м. Київ, б-р Тараса Шевченка, 3, ідентифікаційний код юридичної особи 02147629).

2.2. Отримувач підтримки

- (7) Комунальне некомерційне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Освітня агенція міста Києва» (далі – Агенція) (01004, м. Київ, б-р Тараса Шевченка, 3, ідентифікаційний код юридичної особи 35075848).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (8) Метою державної підтримки є забезпечення функціонування Агенції.

2.4. Очікуваний результат

- (9) Очікуваним результатом є:
- сприяння розвитку освіти в місті Києві;
  - робота електронного запису дітей до закладів дошкільної освіти;
  - забезпечення новітніх потреб дітей та учнівської молоді;
  - проведення моніторингу якості освіти та освітніх потреб у місті Києві;
  - реалізація проектів із вивчення іноземних мов;
  - проведення інших іноземних заходів (тренінгів, конференцій, семінарів) тощо.

2.5. Форма підтримки

- (10) Фінансова підтримка.

2.6. Обсяг підтримки

- (11) Загальний обсяг підтримки 35 725 297 грн.

2.7. Підстава для надання підтримки

- (12) Рішення Київської міської ради від 13.12.2018 № 416/6467 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік».

- (13) Закон України «Про освіту».

2.8. Тривалість підтримки

- (14) З 01.01.2019 по 31.12.2019.

3. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

- (15) Відповідно до Положення про Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), затвердженого розпорядженням Київської міської адміністрації від 19.03.2004 № 449 (у редакції розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 07.03.2018 № 385), основним завданням Департаменту є забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій та інтелектуальної власності у місті Києві та забезпечення розвитку системи освіти з метою формування гармонійно-розвиненої, соціально-активної, творчої особистості.
- (16) Відповідно до Статуту Агенції, затвердженого рішенням Київської міської ради від 22.09.2016 № 20/1024 (далі – Статут), Агенція є комунальним некомерційним підприємством, що віднесене до сфери управління виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та підпорядковане Департаменту.
- (17) Статутом затверджено, що метою діяльності Агенції є сприяння функціонуванню й розвитку системи освіти міста Києва, участь у реалізації освітніх програм, здійснення досліджень у сфері освіти, вивчення діяльності навчальних закладів міста Києва.
- (18) Також у пункті 1.5 Статуту зазначено, що Агенція є юридичною особою, діяльність якої не спрямована на отримання прибутку (неприбутковою юридичною особою), має самостійний баланс, має закріплене на праві оперативного управління майно, поточний, валютний та інші рахунки в установах банків, установах державної казначейської служби, печатки з власним найменуванням, штампи.
- (19) Підтримка за рахунок коштів місцевого бюджету спрямована на:
- виплату заробітної плати працівникам Агенції;
  - дослідження стану функціонування системи освіти міста Києва;
  - дослідження ефективності науково-освітніх інновацій та педагогічних технологій освітньо-виховного простору міста Києва;
  - отримання об'єктивної інформації про рівень знань, умінь і навичок учнів для прийняття ефективних управлінських рішень із метою підвищення якості столичної освіти;
  - здійснення моніторингу виконання регіональних проектів і програм;
  - покращення матеріально-технічного стану Агенції тощо.
- (20) На здійснення основної діяльності Агенції у 2019 році необхідно 35 725 297 грн. Зазначена сума повністю покриватиметься з місцевого бюджету та буде спрямована на вирішення основних завдань та цілей Агенції у сфері забезпечення освітньої діяльності. Діяльність у вказаній сфері має соціальне, а не комерційне значення, та здійснюється безоплатно.
- За програмною класифікацією та кодами економічної класифікації видатків витрати Агенції розподіляються таким чином:

Код 0611161 «Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти»	
КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар»	238,14 тис. грн
КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)»	69, 20 тис. грн

КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування»	536,26 тис. грн
Код 0611162 «Інші програми та заходи у сфері освіти»	
КЕКВ 2111 «Заробітна плата»	8820,1 тис. грн
КЕКВ 2120 «Нарахування на оплату праці»	1940,4 тис. грн
КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар»	7937,6 тис. грн
КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)»	13620,5 тис. грн
КЕКВ 2271 «Оплата теплопостачання»	308,3 тис. грн
КЕКВ 2272 «Оплата водопостачання та водовідведення»	17,8 тис. грн
КЕКВ 2273 «Оплата електроенергії»	34,7 тис. грн
КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування».	1502,3 тис. грн
Код 0611150 «Методичне забезпечення діяльності навчальних закладів»	
КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар»	150,0 тис. грн
КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)»	550,0 тис. грн

(21) Згідно з інформацією, поданою в Повідомленні, Агенція підпорядкована Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської МР та пов'язана з ним відносинами контролю. Департамент освіти і науки має вирішальний вплив на діяльність Агенції, може приймати рішення стосовно її господарської діяльності.

(22) Відповідно до інформації, отриманої від надавача, основною діяльністю Агенції є:

- проведення моніторингу у сфері освіти, оцінювання рівня знань учнів та вихованців навчальних закладів на замовлення юридичних та фізичних осіб, збір та аналіз інформації про стан функціонування навчальних закладів міста Києва комунальної форми власності;
- здійснення інформаційно-аналітичного та організаційно-технічного супроводу закладів освіти, статистичного аналізу та статистичного прогнозування, вивчення та аналіз потреб і пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності навчальних закладів, дослідження матеріально-методичного й кадрового забезпечення, наявності наукового потенціалу навчальних закладів;
- надання навчальним закладам та установам освіти практичної і методичної допомоги, технічної підтримки в організації виконання освітніх програм, вжиття заходів щодо усунення недоліків у їх діяльності, здійснення профілактичних заходів щодо порушень фінансово-господарської діяльності, дотримання законодавства у закладах та установах освіти міста Києва.

(23) Згідно з інформацією, наданою додатковим листом, Агенція також надає послуги на платній основі, а саме:

- надання освітніх послуг із навчання з окремих шкільних предметів як підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання учнів старших класів у закладах загальної середньої освіти;

- надання послуг із моніторингу якості освітніх послуг, анкетування учнів 5-11 класів, підготовка та проведення соціологічних, психологічних, психолого-педагогічних досліджень у закладах загальної середньої освіти.

Власні надходження Агенції не спрямовуються на вирішення основних завдань та цілей Агенції та не належать до цілей надання державної допомоги.

Власні надходження Агенції в повному обсязі спрямовуються на забезпечення процесу надання послуг та підтримку матеріальної бази, без отримання прибутку та без забезпечення рентабельності. Вартість послуг, за які Агенція отримує грошові кошти, встановлено на рівні витрат, які вона несе для надання відповідних послуг.

- (24) Згідно з інформацією, отриманою в Повідомленні, моніторинг та перевірка законності отримання та цільового використання державної допомоги, відповідність зазначеним умовам і цілям у комунальній сфері міста Києва здійснює Департамент внутрішнього фінансового контролю та аудиту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у плановому порядку. Серед методів перевірки переважно застосовується виїзна документальна перевірка, яка може бути проведена вибірково або суцільним способом.

Разом з тим в Агенції функціонує служба внутрішнього фінансового контролю, яка в рамках власної компетенції буде здійснювати перевірку відповідності державної допомоги умовам і цілям її отримання.

- (25) Також у Листі про додаткову інформацію вказано, що фінансування процесу надання платних послуг Агенцією не здійснюється з місцевого бюджету, а відбувається лише за рахунок власних надходжень Агенції. У відсотковому вираженні отримання коштів від власної діяльності до коштів із місцевого бюджету на 2019 рік планується у співвідношенні 3 % - власні надходження, 97 % - надходження з бюджету – у структурі загальної суми надходжень грошових коштів до Агенції за рік.

Грошові кошти від надання платних послуг надходять на окремі рахунки, відкриті в комерційному банку. Агенція веде облік надходжень власних та бюджетних надходжень окремо.

- (26) Також у листі про додаткову інформацію 2 вказано, що закупівлю товарів (надання послуг) Агенція здійснює відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII шляхом опублікування на сайті «e-tender» повідомлення про намір укласти договір, а також шляхом укладення прямих договорів.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

4.1. Відповідно до українського законодавства

- (27) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

- (28) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

- підтримка надається суб'єкту господарювання;
- державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;

- підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

- (29) Відповідно до частини першої статті 78 Закону України «Про освіту» фінансування закладів, установ і організацій системи освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.
- (30) Підпунктом 25 частини першої статті 1 Закону України «Про освіту» вказано, що система освіти - сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними.
- (31) Суб'єкт освітньої діяльності - фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність (підпункт 27, частина перша статті 1 Закону України «Про освіту»).
- (32) Відповідно до пункту 2.1 Статуту Агенції метою діяльності Агенції є сприяння функціонуванню й розвитку системи освіти міста Києва, участь у реалізації освітніх програм, здійснення досліджень у сфері освіти, вивчення діяльності навчальних закладів міста Києва.
- (33) Предметом діяльності відповідно до пункту 2.3 Статуту є, зокрема, надання освітніх послуг, допоміжних послуг у сфері освіти, консультативних, організаційних послуг юридичним і фізичним особам у сфері освіти.
- (34) Відповідно до частини другої статті 1 Закону терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкуренція)» вживаються у Законі у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції».
- (35) Відповідно до статті 1 Закону державна підтримка вважається державною допомогою, якщо така підтримка, крім відповідності іншим умовам, спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (36) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Ринок у свою чергу є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (37) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

4.2. Відповідно до законодавства Європейського Союзу

- (38) Статтею 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

членами, з іншої сторони (далі – Угода), Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу (далі – Суд ЄС), а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

- (39) Відповідно до пункту 2.1 Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЕС) Суд ЄС неодноразово зазначав, що суб'єктами господарювання є особи, які здійснюють економічну діяльність, незалежно від їхнього юридичного статусу та джерел фінансування. Отже, віднесення певної особи до кола суб'єктів господарювання повністю залежить від характеру її діяльності.
- (40) Статус особи відповідно до національного законодавства не має вирішального значення. Те ж саме стосується осіб, які входять до системи державного управління. Єдиним вагомим критерієм є те, чи суб'єкт здійснює економічну діяльність. Застосування правил надання державної допомоги не залежить від того, чи відповідний суб'єкт створювався з метою отримання прибутку. Неприбуткові організації також можуть пропонувати товари та послуги на ринку. В іншому випадку неприбуткові організації не підпадають під дію контролю за державною допомогою. Віднесення особи до кола суб'єктів господарювання завжди стосується певного виду діяльності. Особа, яка одночасно здійснює економічну та неекономічну діяльність, вважається суб'єктом господарювання тільки в межах її економічної діяльності.
- (41) Суд справедливості постановив, що держава «шляхом створення та забезпечення функціонування такої системи загальної освіти, яка фінансується повністю або переважно за рахунок державних коштів, а не коштів учнів або їхніх батьків, не має наміру здійснювати діяльність заради отримання прибутку, а виконує своє завдання перед населенням у соціальній, культурній та освітній сферах».
- (42) Пояснюючи різницю між економічною та неекономічною діяльністю, Суд справедливості неодноразово постановляв, що будь-яка діяльність, що передбачає пропонування товарів і послуг на ринку, вважається економічною.
- (43) Державна освіта, організована в рамках національної освітньої системи, що фінансується й контролюється державою, може розглядатися як неекономічна діяльність.

5. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (44) На підставі викладеного, а також детального аналізу інформації та документів, наданих у Повідомленні, фінансова підтримка Агенції спрямована на:
- виплату заробітної плати працівникам Агенції;
  - дослідження стану функціонування системи освіти міста Києва;
  - дослідження ефективності науково-освітніх інновацій та педагогічних технологій освітньо-виховного простору міста Києва;
  - отримання об'єктивної інформації про рівень знань, умінь і навичок учнів для прийняття ефективних управлінських рішень із метою підвищення якості столичної освіти;
  - здійснення моніторингу виконання регіональних проектів і програм;
  - покращення матеріально-технічного стану Агенції тощо.

- (45) Відповідно до статті 1 Закону державна підтримка вважається державною допомогою, якщо така підтримка, крім відповідності іншим умовам, спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції. При цьому за інформацією, поданою у Повідомленні, підприємство здійснює господарську некомерційну діяльність, спрямовану на досягнення соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку.
- (46) Відповідно до інформації, наданої надавачем, діяльність Агенції має соціальне, а не комерційне значення, та здійснюється безоплатно на замовлення юридичних та фізичних осіб у сфері освіти.
- (47) Також, за інформацією, вказаною в листі про додаткову інформацію, Агенція надає послуги на платній основі, а саме:
- надання освітніх послуг із навчання з окремих шкільних предметів як підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти;
  - надання послуг моніторингу якості освітніх послуг, анкетування учнів 5-11 класів, підготовка та проведення соціологічних, психологічних, психолого-педагогічних досліджень у закладах загальної середньої освіти.
- (48) У листі про додаткову інформацію зазначено, що у 2019 році планується співвідношення від надання платних послуг та бюджетного фінансування 3 % до 97 % відповідно. Надходження грошових коштів від надання платних послуг відбувається на окремі рахунки, відкриті в комерційному банку. Агенція веде облік надходжень власних та бюджетних надходжень окремо.
- (49) При цьому частиною першою статті 78 Закону України «Про освіту» фінансування закладів, установ і організацій системи освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.
- (50) Враховуючи викладене, діяльність Агенції відповідно до законодавства здійснюється переважно на безкоштовній основі, не реалізується на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», та не бере участі в господарському обороті в частині послуг, які надаються безоплатно на замовлення юридичних та фізичних осіб у сфері освіти.
- (51) Отже, фінансова підтримка (фінансування), яка передбачена Департаментом Агенції у формі фінансової підтримки за рахунок коштів місцевого бюджету – бюджету міста Києва з 01.01.2019 по 31.12.2019 загальним обсягом 35 725 297 грн, відповідно до рішення Київської міської ради від 13.12.2018 № 416/6467 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (52) Отже, повідомлена фінансова підтримка не є державною допомогою, оскільки не виконується одна з умов, а саме, відсутнє спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції. Встановлення інших ознак державної допомоги в рамках цього Повідомлення є недоцільним.
- (53) Разом з тим слід зазначити, що використання коштів державної підтримки Агенції на здійснення підприємницької діяльності може містити ознаки державної допомоги та потребуватиме повідомлення Уповноваженого органу у визначеному законодавством порядку.

(54) Експертами проекту технічної допомоги Європейського Співтовариства «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» підтримано зазначену позицію листом від 21.02.2019 № SESAR2019/02-18.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04 березня 2017 року № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2016 року за № 501/28631, на підставі інформації, наданої Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка (фінансування), яка передбачена Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) комунальному некомерційному підприємству виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Освітня агенція міста Києва» у формі фінансової підтримки за рахунок коштів місцевого бюджету – бюджету міста Києва з 01.01.2019 по 31.12.2019 загальним обсягом 35 725 297 гривень, відповідно до рішення Київської міської ради від 13.12.2018 № 416/6467 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ